

INFESTACJA GOŁĘBI DOMOWYCH *COLUMBA LIVIA DOM.*,
POPULACJI WROCŁAWSKIEJ, WSZOŁAMI STWIERDZONA LATEM
1983 R.

ELŻBIETA LONC i JOLANTA KOPCZYŃSKA-MASŁEJ

Zakład Parazytologii Ogólnej Instytutu Mikrobiologii,
Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Columba livia dom., kosmopolityczny i synantropijny gołąb, był przedmiotem wielu badań parazytologicznych, ale przede wszystkim dotyczących biologii i ekologii najpospolitszego gatunku wszołów tj. *Columbicola columbae columbae* (L.) (Martin, 1934; Stenram, 1956; Rakshpal, 1958; Ash, 1960; El-Ziady, 1963; Rem i Złotorzycka, 1981). Mniej liczne prace dotyczą w ogóle parazytofauny wszołów tego ptaka (Mustafajeva i Hadjiyev, 1978; Selim i wsp., 1968; Szeleszczuk i Borzemska, 1984). Prezentowana praca ma charakter czysto faunistyczny i wykonana została na miejskiej populacji gołębi odłowionych latem 1983 r. z ulic Wrocławia.

Wyniki i omówienie

Wyniki badań przedstawiono w tabeli. Na ogółem 30 zbadanych osobników, 24 okazało się zarażonych wszołami. Zanotowano występowanie trzech gatunków *Mallophaga*: *Columbicola columbae columbae* (L.), *Campanulotes bidentatus compar* (B.) i *Hohorstiella gigantea lata* (P.). Najwyższą ekstensywność i intensywność zarażenia stwierdzono w przypadku *C. c. columbae* — 80%. Zbliżone wartości podają Selim i wsp. (1968) dla gołębi odłowionych w Egipcie, Mustafajeva i Hadjiyev (1978) w Azerbajdżanie i Aguirre (1982) w Hiszpanii. Ekstensywność inwazji dla *C. b. compar* wynosiła 13,3%, dla *H. g. lata* 3,3%. *Hohorstiella g. lata* należy do gatunków rzadkich i uprzednio był stwierdzony w Polsce tylko raz przez Złotorzycką (1972). Inwazje mieszane, tylko dwugatunkowe, wykryto zaledwie kilkakrotnie. W jednym przypadku *C. c. columbae* występowała wspólnie z *H. g. lata*, a na innych czterech żywicielach z *C. b. compar*.

Tabela

Charakterystyka infestacji 30 osobników *Columba livia dom.* wszołami

Table

Description of the infestation of 30 specimens of *Columba livia dom.* with biting lice

Pasożyt – Parasite Charakterystyka infestacji Description of the infestation	<i>Columbicola columbae columbae</i>	<i>Campanulotes bidentatus compar</i>	<i>Hohorstiella gigantea lata</i>
Ekstensywność (%) Extensiveness (%)	80,0	13,3	3,3
Intensywność Intensiveness	6,1	4,4	0,2
Min.-max. na żywicielu Min.-max. on host	1–35	1–62	5
Liczba wszołów na 30 osobnikach Number of biting lice on 30 specimens	182	131	5

Dane własne, z uwzględnieniem pozycji systematycznej* i rozmieszczenia wszołów są następujące:

Rząd: *Mallophaga* Nitsch, 1818

Podrząd: *Amblycera* Kellogg, 1896

Rodzina: *Menoponidae* Mjöberg, 1910

Hohorstiella gigantea lata (Piaget, 1880).

Rozmieszczenie geograficzne: Europa, Azja, Ameryka Północna, Australia, Nowa Zelandia. W Polsce stwierdzony tylko raz na Dolnym Śląsku (Złotorzycka, 1972). W przedstawionym materiale znaleziono 5 okazów (1♂ i 4♀♀) na skórze głowy i szyi.

Podrząd: *Ischnocera* Kellogg, 1908

Rodzina: *Goniodidae* Mjöberg, 1910

Companulotes bidentatus compar (Burmeister, 1838).

Rozmieszczenie geograficzne: kosmopolityczny pasożyt gołębia domowego. W Polsce znaleziony na Dolnym Śląsku (Złotorzycka i Modrzejewska, w druku). W przedstawionym materiale z grzbietu, brzucha, głowy, szyi i skrzydeł zebrano 132 okazy (62♂♂ i 69♀♀).

Rodzina: *Esthiopteridae* Harrison, 1916

Columbicola columbae columbae (Linnaeus, 1758).

Rozmieszczenie geograficzne: znany ze wszystkich części świata, z wyjątkiem Antarktydy. W Polsce wielokrotnie znajduwany, szczególnie na Dolnym Śląsku (Złotorzycka i Modrzejewska, w druku). W przedstawionym materiale zebrano, głównie ze skrzydeł — 182 okazy (96♂♂, 86♀♀).

* Oznaczonej wg Katalogu Złotorzyckiej i Modrzejewskiej (w druku).

Wniosek

Wysoka ekstensywność (80%) i intensywność (6) infestacji gołębi domowych przez *C. c. columbae* może świadczyć o pospolitym występowaniu tego gatunku w miejskiej populacji gołębi.

Otrzymano: 15 I 1985

Adres autorki:

51-148 Wrocław, Przybyszewskiego 63

LITERATURA

1. Aguirre, J. M.: Contribucion el estudio de los *Phthiraptera* (*Mallophaga* y *Anoplura*) de animals domesticos Espanoles. — Praca doktorska, 1982.
2. Ash, J. S.: A study of the *Mallophaga* of birds with particular reference to their ecology. — *Ibis*, 102, 93 - 110, 1960.
3. El-Ziady, S.: The humidity response of pigeon louse *Columbicola c. columbae* (L.) *Anoplura: Mallophaga*. — *Bull. Soc. Ent.*, 47, 287 - 295, 1963.
4. Martin, A.: Life history and habits of the pigeon louse (*Columbicola columbae* L.). — *Can. Ent.*, 66, 6 - 16, 1934.
5. Mustafajeva, Z., Hadjiyev, A.: Ectoparasites of *Columba livia* (*Columbiformis: Columbidae*) in Azerbaidjan. — ICOPA, Warszawa, 1978.
6. Rakshpal, R.: On the behaviour of pigeon louse *Columbicola columbae* L. (*Mallophaga*). — *Parasitol.*, 49, 232 - 241, 1958.
7. Rem, R., Złotorzycka, J.: An experimental study of the survival rate of some *Mallophaga* outside of *Columba livia dom.* body. — *Acta parasit. pol.*, 23, 179 - 185, 1981.
8. Selim, M. K., El Kasaby, A., El Refaii, A. H.: External parasite of domestic pigeons in United Arabic Republic. — *Angew. Parasitol.*, 9, 74 - 83, 1968.
9. Stenram, H.: The ecology of *Columbicola columbae* (L.). — *Opusc. Ent.*, 21, 170 - 190, 1956.
10. Szeleszczuk, P., Borzemska, W.: Aktualne problemy w patologii gołębi domowych. — Materiały V Sympozjum Drobiarskiego, Wrocław, 1984.
11. Złotorzycka, J.: Wszóły (*Mallophaga*) ptaków i ssaków udomowionych. — PWN, Warszawa, 1972.
12. Złotorzycka, J., Modrzejewska, M.: Katalog Fauny Polskiej. Wszóły. — w druku.

THE INFESTATION OF DOMESTIC PIGEONS BY BITING LICE IN WROCLAW
URBAN POPULATION — SUMMER 1983

by

E. LONC and J. KOPCZYŃSKA-MAŚLEJ

Examination of 30 domestic pigeons from urban population revealed the occurrence of the following parasites: *Columbicola columbae columbae* (L.), *Campanulotes bidentatus compar* (B.), and *Hohorstiella gigantea lata* (P.). The highest extensiveness (80%) and intensiveness (6) was determined for *C. c. columbae*. The remaining pigeon lice were rare. *H. gigantea lata* was found for the second time in Poland.